

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Calderón, 36.

Representació Administrativa á Barcelona

Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell. 2 rals al mes.

Fora. 8 " trimestre.

Un número sol. 0'20 ptas.

Anuncis á preus convencionals.

FONDA SIMON

Cuyna á la verdadera catalana; bonas habitacions pera famílies y particulars; molta natedat y economía.

Espartería, 6 y Vidriería, 12
(BORN VELL). - BARCELONA

Aquesta casa fá 62 anys que dona diariament la sopa als pobres

ENSENYANSA TEÓRICA Y PRÁCTICA DE TEIXITS

Á CÀRRECH DE

D. ANTONI DE P. CAPMANY

1.er Curs. Composició de lligaments y teoria de teixits.

2.^{on} Curs. Práctica de teixits, monturas y pasatjes.

SABADELL. — Carretera de Manresa, núm, 9. — SABADELL.

Ganga. — Un billar pera vendrer,
— junt ab tots los utensillis.

Reuneix totas las condiciones.

Pera informes: En la impremta d' aquest periódich.

FESTAS A MONTSERRAT

En compliment de nostra missió de revister de LO CATALANISTA, sortirem d'aquesta ciutat lo dissapte á la nit, 10 del corrent, acompanyats de varis amichs en direcció á Monistrol, ahont pernoctarem, emprenent á la matinada del dia següent la marxa á Montserrat.

Una volta arribarem, nostres primers passos s'encaminaren á la iglesia, al objecte de rendir nostre relligiós tribut á la Verge; despres, esperant l' hora del comens de la festa del *Apostolat de la Oració Catalá*, recorreguerem la montanya, visitant l' hermita de Sant Aciscle, la dels Apostols, de Sant Miquel, Cova de Fray Garí y altres.

La gentada á Montserrat fou superior á tot càlcul anterior á la festa, puig per tot arreu s' hi veyan families enteras, recorrent los punts mes elevats y de mes bona perspectiva.

Apart de tot, pot ben dirse que lo mes relligiós y culminant de ditas festas comensá á las 10 y mitja del matí en l' ofici y ab motiu del acte de benehir la senyera del *Orfeoó Catalá*.

La forma del pendó es la de las senyeres rectangulars dels sigles XIV y XV de drap relativament petit, sostingut, desplegat dalt del pal, per medi d' un travesser. En un costat hi ha brodat un escut rematat ab un capell de torneig ab cimera, recordant los dels antichs escuts gremials. La cimera es una lira simbolisant la música. Dalt y baix hi ha brodada la inscripció *Orfeoó Catalá* y al fons s' hi veuhen entre 'ls lambrequins las barras catalanas. Al darrera hi ha brodada una artística tapicería recordant los dibuixos ondulats antichs bellissimament combinada, sortinhi 'ls colors nacionals de Catalunya entons de má mestra.

Lo projecte y direcció son de nostre company de causa En Antoni Gallissà y 'ls brodats son fets per las deixebles dels collegis de la Ilustre Junta de Damas y per las senyoretas coristas del Orfeoó.

Quants tinguerem la ditxa d' examinar las preciositats de dita senyera convenenim en que es una obra d' art marevellosamente treballada, rica, preciosa en son conjunt y que acredita á son autor d' inteligent y de patriota.

Foren padrins en l'acte de sa benedicció lo respectable patrici don Eussebi Güell y sa preciosa y amable filla la senyoreta donya Isabel.

Oficiá l' ilustre senyor Bisbe de Vich, acompanyat de mossen Jaume Collell, mossen Gaetà Soler y altres digníssims sacerdots.

Acte seguit se cantaren los hermosos *Goigs á la Verge*, d' en Brudieu, preciosa joia musical digna de figurar en lo repertori de la més escullida música sacra, agenollantse tots los orfeonistas, y 'l senyor Bisbe de Vich benehí la senyera ab las ceremonias degudas en tals actes. Dirigintse als orfeonistas digué l' hi era molt grata la tasca del Orfeó entonant aquellas cansons que havían recreat nostres orelles en lo bressol y que avuy estavan en perill de oblidarse, aixís com al fer ressonar en los temples la severa y grandiosa música dels grans mestres clàssichs, seguint las indicacions de la Sagrada Congregació de Ritos, contribuhint aixís á que 's vagin expulsant de las iglesias aquellas composicions que sols serveixen pera profanar la casa del Senyor. Felicitá al Orfeó per la hermosa y patriótica decissió de pujar á Montserrat pera posar als peus de la Verge sa rica senyera abans d' enarbolarla en altre lloch ahont poguessin profanarla.

Ressonaren tot seguit las valentas y patrióticas notas del *Cant de la Senyera*, preciós himne d' en Millet y lletra d' en Maragall. Es un cant valent, magnífich, patriótic y adequat al acte.

Nostra enhorabona al amich Millet y á 'n Maragall, y als noys y noyas que hi prengueren part.

Acabat l' himne, l' Orfeó pujá al cor á cantar la gran missa de Victoria *O quan gloriosum est regnum*, á quatre veus, que produhí un efecte grandió. L' ofici fou solemne: lo celebrá 'l doctor Riu, ilustre Bisbe de Solsona, acompanyat del de Vich y P. Abat y vuyt sacerdots revestits ab capas pluvials.

Lo sermó estigué á carrech del P. Matas y fou dedicat al *Apostolat de la Oració Catalana*. En bon catalá feu una gráfica descripció del somatent de Catalunya y de la naturalesa de nostra terra pera demostrar que cal també aixecar lo somatent y donar lo crit de ¡via fora! pera embestir ab las armas de la oració al enemich que destorba la pau de la societat ab l' error de combatre á Deu.

Tocá al orga magnífichs fragments de música relligiosa, lo mestre senyor Comella, sub-director del Orfeó.

Presidida pels senyors Bisbes de Vich y de Solsona y 'l pare Abat als quins seguía l' Orfeó y nombrosas societats católicas sortí á las 3 de la tarde de la iglesia ab sos respectius pendons la professó cap al camí de la cova de la Verge pera celebrar la inauguració del monument del *Quint misteri de Dolor*.

Totas las mirandas que enrotllan las cingleras del camí estavan plenas d' espectadors mes la professó anava fent vía en vers la cova, serpejant aquell camí de escrany y bonich aspecte.

Quan la comitiva arribá á la cova los senyors Bisbes y demés personas principals de la romería junt ab l' Orfeó s' adelantaren fins al emplassament del misteri; lo senyor Bisbe de Vich se revestí y acte seguit se descorregueren los draps que tapavan la creu y quedá destacantse ab tota sa grandiosa magestat.

Lo monument, degut al genial arquitecte don Joseph Puig y Cadafalch, y al eminent escultor don Joseph Llimona, ab dos entussiastas catalanistas, es una verdadera joya de inapreciable valer, despertant sa contemplació ben sentidas emocions relligiosas y artísticas. Mereixen sos autors la més coral enhorabona.

L' Orfeó cantá acompanyat per tot lo públich l' *Himne del Apostolat* del mestre Vives que fou molt ben acullit y celebrat per son sabor popular y senzillesa.

Lo retorn de la professó al monastir se verificá en sentit invers anant al devant los senyors Bisbes y l' Orfeó Catalá, regnant en dits actes l' ordre mes complert á pesar de la gran gentada que 'ls presenciá.

A la nit tingué lloch la anunciada vetllada literaria y musical presidida per los ilustres prelats. Ensalsant la obra del Apostolat de la Oració feu un discurs en castellá lo pare Alarcon, que fou molt aplaudit encara que molts oyents no l' entengueren. Tot revestí un caracter purament catalá á excepció de la part que en ditas festas hi prengué lo referit pare Alarcon, qui s' expresá en llengua castellana.

Mossen Jaume Collell y mossen Soler parlaren molt be en catalá y se llegiren poesías inspiradas y bonicas. L' Orfeó cantá 'ls himnes del Apostolat y de la Senyera y alguna cansó popular agradosa.

Acabada la vetllada abandonarem lo monastir en direcció á nostras respectivas poblacions quantas personas haviam assistit á tan relligiosas festas. Y tots ben complaguts del *sá* esperit de tan cristiana com catalana festa.

E. D.

A IRLANDA

Una noya camina per la carretera sense pressa. Son cap, sas espatllas, sos brassos restan tapats per una roba grisa, plegada á manera de mocador gran. No 's veu d' ella res més que la cara encuadrada per un mocadoret cendrós, las mans que surten dels confortants de llana y 'ls peus nusos. Mes aquestos peus y aquestas mans son delicats y pàlits, de forma menuda; la cara té una gracia, una finor que sorprén; lo color fresch per la humitat constant del ayre, faria enveja á més d' una damisela de París. Los ulls d' un blau deliciós,— lo blau cel septentrional dels dias hermosos,—s' encuadran ab un círcul més pàlit encara, ahont la pell, vagament blavenca, está tota sembrada de claras tacas que indican feblesa.

La noya camina sense pressa, á lo llarch de la carretera voltada de camps de pedras, d' ermots ahont creix la brolla purpurina. Passa davant dels escuarterats casalots, dels que no 'n resta més que las parets y la teulada, sense sostres. Ella no 'n fa pas gran esment: desde petiteta ha viscut en una encontrada que es com un cementiri de casas... Veus aquí que veu venir pel mitj del camí dos alts *constables*, ó agents de policia, vestits de negre, 'l casquet rodó decantat damunt de la orella. Cambia un *Deu vos quart* amistós ab los gegantins guardas de la forsa pública y segueix son camí, pensativa y somrisenta, resignada, quasi contenta en sa miseria que ella sent tant inevitable com los núvols en lo cel y la brosta estéril en los camps

Aquesta noya, ab ánima de nena, es la Irlanda.

Kiliarney.

...En *car* públich en un camí de Kerry.

Es precis presentar lo *car* irlandés á nostres lectors. Mols inglesos no n'hau vist may, si bé n'hi ha dos á Londres, segons se diu, dos *cars* de luxa, pertanyents á dos oficials irlandesos.

Prenéu un carret inglés ordinari, tombéu la caixa, sentéuvos en lo fons apoyant los peus en sas alas; veus aquí á poca diferencia lo *car* de duas rodas ó carro *curt*. Lo carro *llarch*, carruatje públich que reemplassa lo *coach* á Irlanda está construhit segons los mateixos principis; únicament que está montat damunt de quatre rodas y es desmesuradament llarch.

¿Perqué aquets carruatjes que no solzament son descuberts, sino impossibles de cubrir, s' han aclimatat en un país molt plujos y fret? Nin-

gú s' ho explica. Baix lo punt de vista del excursionista, 'l carro es molt recomanable, sobretot lo de duas rodas. Cap carruatje es més lleuger, y desde sos setis incómodos se descubreix maravellosament lo país que 's recorre.

Donchs estich en un carro á la carretera de Kerry en companyia de dos sacerdots catòlics.

N' hi ha molts de capellans á Irlanda: sembla que gosan de benestar y viatjan per gust. Es un contrast que no pot menos de cridar poderosament la atenció del extranger lo de aqueixos pobles miserables ab hermosas iglesias, richs monastirs y bonas rectorias. Lo pagés, l' obrer, lo barber, lo pastor, se descubreixen davant la negra sotana y barret de copa-alta del *father* (pare,) donchs que aixís anomenan sempre al sacerdot ab verdadera filialitat afectuosa en lo tó. Los molts sacerdots que 's troban á Irlanda son, per altra part, correctíssims, molt dignes, suficientment instruhits, y cal dirho, superiors á la majoria del clero rural francés. Semblan molt amants de son país, y és per aixó, á lo que suposo, que dominan en lo cor de sos paysans. Com á la Alsacia Lorena, 'l sacerdot á Irlanda representa 'l quefe indígena, fill de la terra, posat davant de las autoritats forasteras.

L' extranger, ab lo sacerdot irlandés, se sent, donchs, á plaher pera parlar de la Irlanda..

—Y donchs be, Reverent, veus aquí 'l vostre país altra vegada tranquil.

—Si, aixó va bastant bé, per ara... Hi hagué un temps en que ningú hauria gosat venir per aquí á fer una temporada d' excursionista.

—Lo temps de las revoltas agrarias?

—Si.

Una pausa. L' altre sacerdot, que no ha dit res, s' acosta, y á mitja veu, diu:

—Las revoltas han fet molt de bé.

Son company somrigué lleugerament, pero afegí:

—Oh! *father*... podeu dir una semblant cosa!

—Lo senyor ja m' entén, feu l' altre. Jo no vull pas dir que aquells que han fet la revolta no hagin pas sigut culpables davant de Deu. Més jo dich que pera 'l país, los crims d' aqueixos desgraciats han fet més que totas las oposicions legals.., Y ademés, senyor, creguéuho, no hi ha pas una sola d' aquestas venjansas que ab equitat, no hagi sigut meritoria cent vegadas!...

Galway.

La tristesa d' Irlanda consisteix en que es un gran cementiri de casas de pagés enrunadas. Sobretot en la part de ponent la encontrada está plena d' enderrochs. Coneixeréu la escena tantas vegadas contada de la *evicció* dels terrassans: los *policemen*, á requesta dels *land-lord* (propietaris), enfonzan la porta de la cabana reforsada ab barricada, lo miserable

mobiliari es emportat pels executors, los habitants expulsats; després, perquè aquets infelissos, desprovehits de refugi, no cayguin en la tentació de tornarhi, encara que buyt, s'arrenca 'l sostre de la casa y 'ls finestrons de las oberturas No quedan més que las quatre parèts de pedra y 'ls dos triànguls de la teulada... Aquets munts d' enderrochs se trobau per tot á Irlanda, testimoniant que les *eviccions* no son una llegenda, sino la trista historia de cada dia. Algunas vegadas es tot un aplech de carcassas de pedra ja mitj vestidas per la molsa. En las vilas de bona aparenencia (Sligo) s' hi entra per barriadas en ruinas.

Gran Deu! quin arrendament se podia ab justicia exigir dels miserables que han viscut allí, en sas cabanas, en lo temps ahont encara estavan cobertas ab sostre! Un s' ho pregunta ab llástima quan s' a travésan los erms magres y pintoreschs de Connaught. Petits coscolls cubreixen una terra de turba espessa. Pera ferhi qualsevol conreu, es precis primerament traure la turba y posarhi terra damunt. Allá ahont un accident casual de la terra permet germinar las llevors, lo producte es magre, corcat per la humitat, podrit avans de la cullita. Imaginéuvos lo justíssim esperit de revolta que devia a' xecar als desgraciats que eran llensats fora de sa casa per no haver pagat un arrendament *que ells no podian guanyar!* Cal, donchs, extranyarse que hi hagin hagut crims comesos en un país ahont se diu que l' indígena arriba fins á emborratxarse d' éter perquè l' esperit de ví no li feya oblidar prou lo seu estat?

Dublin.

La Inglaterra trevalla sistemàticament la opinió á Irlanda per medi dels diaris. Es molt dolorós llegir en la mateixa terra irlandesa papers tan antinacionals com l' *Irish Times*, per exemple. Cada número aixeca un monument á la gloria de la Grán Bretanya y convida á la Irlanda á cantar las alabansas de la illa germana. Naturalment, los tals diaris son *galofobos* y de una mena particularment repugnant, ab un cinisme en la mentida que passa de mida.

L' *Irish Times* y 'ls periòdichs irlandesos del mateix género s' han trobat ara de poch en un compromís bastant gran. Acaba de posarse en llibertat á Daly y á sos amichs després de tretze anys de presó, y, naturalment, se preparavan manifestacions nacionalistas pera celebrar aquest fet y honrar á aquells desgraciats que havian fet á la pátria 'l sacrifici de sa joventut, sortint envellits y malaltissos de las *in pace* británicas. Lo patrioter *Irish Times* publicá totseguit un *premier Dublin* que hauria pogut suscriure 'l mateix Basile.

«Certament, deya sí han de donar las gracias á la reyna que dona la llibertat als irlandesos... Mes; cóm s' equivocarían si s' exageressin las penas que Daly ha sofert! Estigué molt ben instalat a la presó, y hauria estat precis per cert que sa complexió sigués molt delicada pera que 'ls metjes declarassin que sa vida depenia de sa llibertat... Y després, en lo fondo veyám, gaquest Daly y sos amichs, qué eran?... Gent molt pe-

»rillosa que fabricaban dinamita ó que, al menos, *haurian pogut fabricar-ne*, doncs que tenian un laboratorí. ¿No s' ha *quasi* probat que volian fei saltar las casas de Banca?... Éi fi, acaba l' *Irish Times*, un bon irlandés podria afeigrarse de la clemencia real. Pero una vegada sortit de la presó, es menester deixar á aquest Daly á un recó, no tractarshi y, sobretot, no ferli festas...»

¿Aquesta premsa oficiosa é hipócrita produhirá son efecte de britanisar completament la Irlanda? Los irlandesos ilustrats á quins he demanat llur opinió sobre aixó, ne dupten. Se podrá convencer á alguns joves burgesos, pero lo que es lo poble, que no llegeix gayre, continúa guiat per l' instint y la tradició de sa rassa. A Irlanda, com á la Alsacia y la Lorena, com en totas las regions sotmesas per forsa baix una dominació aborrida, sols hi ha un medi de desnacionalisarla, aixó es, despoblarla, reemplasant poch á poch l' element nacional per l' element immigrat. Per lo tant, com la població indígena de la Alsacia y la Lorena, la de Irlanda disminuheix gradualment. Comptava vuyt milions d' habitants en 1841. No 'n tenia més que cinch milions en 1871; en 1891 sols ne sumava quatre milions y mitj. Donchs si la evolució étnica no es deturada per una revolució, un daltabaix polítich violent, se pot calcular matemàticament la época en la qual Irlanda será purament britànica, y per' aixó no 's necessitan molts d' anys en la vida d' un poble.

...Es per' aixó que té tant trista resignació en sos ulls blaus-clar—la noya que camina á lo llarch de la carretera, ab los peus nusos, tapada sa cara, sas espatllas y sos brassos ab grisa caputxa?...

MARCEL PREVOST.

(Traducció de *Le Journal* de Paris.)

L I T E R A T U R A

Las coronas de semprevivas

Á MON AMICH EN CÉSSAR SERRA

La Laya, ja descobertas las coronas, doblegava una de las cintas ab las puntas de sos dits, que removia nerviosament, pera armonisar las bagas del llas, quina simétrica conjunció may acabava d' escáureli; en tant en Ton arrengrerava las lletras d' una de las pilas, que deya: *A mis queridos hijos*, aplegantlas maquinalment, tot seguit, pera coblarlas entre sas mans, més tart, y exténdrerlas de nou, al fi, tal com si jugués al solitari.

—Veshi ab cuydado, Ton; que no las trabuquessis...—li dígué la Laya, ja engirbat un dels llassos.

—Noya, te n' han dada una de més, si no m' erro!...—respongué 'n Ton, sostenint la *H* ab l' extrém dels dits...

—Potsé ha anat de torna!...—aventurá la Laya.

L' home s' ho rumiá de nou, torná á fer y desfer lo solitari, tot repetint: *hijos... hijos... hijos...* y atinant ab lo descuyt de la lletra, que poch á poch se li aná acudint, se digué, reprenentse:

—Just .. Just... Ara hi caych... No 'n sobra cap, no... Era la d' aquí... la de: *Hijos...*

—Ton per amor de Deu!... Fíxathi be... Mira que un disbarat d' aquestos faria riurer á la gent entesa, y 'ls pobrets dels morts...

—Los pobrets dels morts array!... En quant á la gent entesa... ¿qué vols que t' hi digui? Poch cabal ne feria.

—¿Dónde vas, Vicente?

—Donde va la *quente*.

Es á dir, que la que s' hi aplega per aquella diada 'l mateix s' empena pel Cementiri que s' estalona per la *Rua*. Y com dels amichs de disfressas no me 'n pago gota.

—Y 'ls que hi tenen propis!

—Si la desgracia es fresca y es sentida, com ja la portan al cor y se n' adonan tothora, no 'ls cal pas anarhi, y si es vella, si ja es vella y estantissa, fan com los del munt, los que no hi van per boato hi van per batxillejar... ó per orejarshi. Si 'ls imposessin algun sacrifici, algun veritable sacrifici que 'ls arribés fins al amor propi, foran ben clars los que s' hi acostarian!...

—Ton!... Surts ab uns impropis!... Si es que ho fas per oféndrem!...

—Vull dir que ab los morts ben poch s' hi paran. ¡Ab los quins se paran es ab los vius!... Tot se fa pels vius!

—Aném... que estás avuy més aspre que 'l paper de vidre!... Jo conto que es que 't dol... que 't sab greu...

En Ton se la guaytá de fixo, ofés, protestant ab son mutisme d' aquells dicteris; ordená totseguit las dedicatorias, distingintlas ab una senyal; torná á son lloch la cadira, y encaminantse á l' arcoba, xano, xano. afegí ab veu grave:

—Bueno, Laya, ja he fet... ja están conjueminadas... y com lo demás es cosa teva... bona nit!... No vull armar bronquina per tant poca cosa!...

—Aném, bona nit!...—reprengué la Tuyas, mitj ressentida y com escarnintlo.

S' arrimá més á la taula, s' acostá la xicra de la goma, prengué 'l pinzellet per l' extrem del mánech, y aplanant los llassos ab sas mans, aná aplicanthi las lletres...

Quan acabá d' arranjarho eran ja quarts d' una.

Posá las coronas recolzadas als respatlles de duas cadiras, adobantlashi 'ls flochs y tibantlashi 'ls llassos, de vulgars cayents, aquestos, com los d' una grua; s' apartá unas passas pera apreuhar son efecte, á

semblansa del aficionat que 's mira un quadre, y satisfeta de sa trassa, hi somrigué una estona.

—Ay!... Si las vejés la matalassera!—'s deya.

Pero 'ls ulls, entre 'l pes de la son y 'l cansament del trevall, ja se li comensavan a cloure, y despullantse a corre cuyta y apagant lo quinqué d' una revolada, 's ficá al llit a las palpentas.

La imatge de las coronas, animada per las sensacions rebudas en tant las montava, se li encastá tan vivament en la imaginació, que apenas aclucava 'ls ulls, ja la retreya en somni. S' anticipá als fets, moguda per una d' aquelles evolucions característiques de tot desvari, despertada per la propia imatge, y, figurantse que ja s' esqueya al endemà, 's disposá pera acudir al cementiri.

Se mudá la roba blanca, 's posá 'l vestit negre, estrenat pel casament ab en Ton, que es com si diguessen l' uniforme de núvia; la mantellina de blonda, vorada de ridicols; los guants negres, de seda, de tres botons, y las botinas de columbriana ab puntera de xagrí, que duya sempre per l' adoloriment dels peus quan se treya 'ls sabatots, y refusant las joyas ab visible recansa per respecte a la solemnitat del día, arreplegá 'l fúnebre present, reposant en son seti encara desde la vetlla, embolicántsel ab un mocador de seda.

S' empolvá un xiquet lo rostre tot cordantse 'ls guants; s' enmirallá una estona de mitj cos en amunt pera contemplarse 'l *frontis*, y demitj cos en avall per inspeccionarse 'ls darreras, que no se li encaballessen los llassos; guaytá de cua d' ull a la matalassera, y devallá la escala.

Per no cansarse tant muntá al tranvía.

Al entrar al cementiri va recordarse de sos morts, entrantli pas a pas un ferm desitj de véurels... ¿Se conservarian encara? ¿Ne quedarian los ossos, ó ja foran tornats pols?... Pel sonámbul no hi han obstacles; molt menos encara quan la sugestió arriba a sa plenitut, que es lo que a la Laya li succehia... y un dels homes de gris bolet, calsas de vellut y brusa fosca, arrossegant la doble escala fins als peus del ninxo, quin número li assenyala 'l permis, posada la gaveta en un dels grahons y ab la masseta y la escarpra entre mans, comensá la tasca.

La Laya, apaybagat lo sofriment per l' interès de la curiositat, observava de reüll al de la masseta... Ja 's descrostonava la cals, ja s' esboassinavan los mahons... Lo ninxo quedá obert, y la sombra d' aquell cau, d' aquella boca de la mort, amenassant a la Laya ab engolirsela, li fou recular unas passas. Un raig de sol, inundant de tebia llum la vía, feya encara mes feréstega la escena.

L' home del gris bolet, indiferent, ab imperturbable fíema, aná trayent y arrossegant enfora, engrapadas pels costats, caixa darrera caixa. Tot era perdut, arnat, descolorit, com veritables escombreries humanas.

A la Laya li botia 'l cor, a graus, lo mateix que una pilota de goma.

L' home del gris bolet, alsapremá las caixas, obrí las tapas, remená

‘l tou dels encenalls, llensantlos arreu; uns encenalls mústechs, esgroguehits com cera, d’entre quins munyochs n’ eixian, esgarriantse per l’ entorn al enlluhernarlos lo sol, a dotzenas d’ *estudiants*; y descobrint ab una arpada las ertas despallas reclosas en cada bagul, hi encengué la punta d’ un cigarro.

JOAN PONS Y MASSAVEU.

(Continuará)

NOTAS REGIONALISTAS

Los nostres lectors están enterats de la solució pacífica que, per intervenció de las grans potencias, fou donada á la ilegítima insurrecció dels grechs cristians de Creta contra ‘l despotisme imposicionista del turchs. També ‘ls nostres lectors coneixen lo text de las concessions arrancadas al Sultan, y saben, per lo mateix, que en ellas apareixia otorgada á la població grega de Creta una acceptable autonomia. Dihém apareixia, per quant, ara al inaugurarse ‘l nou régimen, se reproduheixen las queixas amargas dels candiotas. ¿Es que en realitat las concessions resultan en la práctica insuficients pera impedir las opressions? O es que ab tot y portar remey á las necessitats mes urgents, no bastan los palliatius pera suavisar los dolors de la ánima grega trosdejada per la brutal rahó d’ Estat? Sía la que ‘s vulla la rahó, es lo cert que la qüestió de Creta, apenas apaygabada, torna á enverinarse. Vegis pera coneixement del estat actual del assumpto y sobre tot pera compendre ‘ls aconteixements que demá esdevingan, la següent carta que envian á un diari italiá des de La Canea:

»No sabém perquè se ‘ns parla d’ éxit! La Europa, per comptes de resoldre la qüestió, ‘ns ofereix un espedient momentani. La Creta demanava la igualació, la seguretat, la justicia y un pressupost independent; y res de tot aixó ‘s troba en lo projecte redactat per las potencias y acceptat per lo Sultan. Un senzill estud dels documents revela immediatament aquest fet.

La Europa ha pres interés más aviat per los assessins turchs que per las sevas víctimas.

1. ¿Hi ha igualació quan lo nombre dels diputats mussulmans es lo doble del quin los correspon per la proporció de població? Si l’ element mahometá no passa del quart de la població de la illa, cóm pot permetre la igualació que aquest element sía representat per 25 diputats, quan l’ element cristiá no ‘n te mes de 40?

2. ¿Ahon es la seguretat, mentres l’ exércit segueix ocupant las provincias pera protegir als assessins y sotstráurels á las busques de la policia? Pera tothom qui está al corrent de la situació, son inútils los comentaris. Tothom sap á Creta que l’ exércit serveix de refugi als delinqüents mussulmans.

3. ¿Com pot haverhi justícia quan lo nomenament dels jutges que hauria de ser regulat per una llei orgànica exigint la majoria dels dos tersos dels diputats, serà necessàriament abandonat á la discreció del delegat del Sultan, qui s'aferrissarà á entregar la magistratura judicial als més indignes pera millor dominarlos?

4. ¿Ahon se troba la autonomia del nostre pressupost, quan l'iradé no estipula res de nou en aquest punt y las antigues disposicions, qui estan pera esser posadas novament en us, dexten la gestió en mans dels mussulmans? Y, com nos ho enseya la esperiencia, tal administració fa entrar en la caixa de la administració de la illa una quantitat qui, per una combinació maravellosa, es sempre invariablement la mateixa, sia la que s'vulla la diferencia dels ingressos provinents de las aduanas ó dels col·limets.

Ab tot, lo cos consular nos va presentar aquesta solució com á un benefici veritable, y 'l cónsul de Grecia 'ns va dir:

«Segons la orde que he rebuda, m'afanyo á posar en vostre coneixement que la Creta, per son interès, ha d'acceptar immediament la solució obtinguda mediant la intervenció y la mediació de las Potencias, qui, donant una prova de la simpatia á favor de las poblacions cristianes, s'han fet mereixedoras del vostre major agrahiment. Nosaltres tenim gran interès en no perdre aquestas simpatias, pera que en un pervenir pròxim poguém comptar ab ella pera la realització de las esperansas del helenisme. Un gran pas hem donat en la via gegantesca que seguim; encara un xich de paciència, y, ab la ajuda del nou règimen per lo quin es concedida á la Creta una plena autonomía, podrém atenyar al fi desitjat, que tot grech no deixa de tenir á la vista.

«Ab coneixement perfet del Estat actual de las cosas, vos declaro de la manera més formal que tot retard, que qualsevol vacilació, podria tenir conseqüencias funestas. Estich convensut que 'm donaréu la vostra adhesió á la solució proposada pera que jo puga trasmetrela al meu govern.»

Heus aquí 'l perquè 'ls diputats, com també la assamblea insurreccional acceptaren *provisionalment* la solució de las potencias. D'hém *provisionalment* com consta en la decisió de la assamblea insurreccional: Acceptám la solució proposada fins y á tant que, ab la ajuda de la providencia, los nostres desitgs nacionals podrán esser acomplerts.»

*
**

Segons trobem en un dels darrers números de la *Revista Internazionale di scienze sociali e discipline ausiliarie*, important publicació catòlica que veu la llum á Roma, segueix á Italia ab gran empena 'l moviment á favor de la descentralització administrativa y de la autonomia de las regions, augurant la *Revista* felissos resultats á las moltes iniciativas que per tot arreu apareixen.

Lo Comité pera la descentralisació y autonomia del Veneto sembla un fet després dels grans treballs portats d'una pila de temps ensà per una comissió executiva de la que era l'ànima un notable catedràtic de la universitat de Pàdua, lo signore Morelli. S'ha constituït ja la Junta per votació entre 'ls adherits, los quals passen d'un miler, haventhi d'entre ells més de xeixanta que exerceixen gran influencia politica, per ésser uns en la actualitat y haver sigut altres diputats y senadors.

També del Piamont arriban noticias importants respecte á aquest moviment; pero en aquella regió 'ls promovedors no han acabat encara sa tasca, seguint preparant lo programa de reforma. Si en lo Veneto 'l programa del Comité lombard semblava massa modest, en lo Piamont en cambi 'l troban massa atrevit; pero aquestas mateixas diferencias d'opinió demostren que la uniformitat que fins ara ha prevauescut ha tingut de cohibir forsosament las tendencias y diferencias locals sostingudas per diferents esperits y necessitats.

NOVAS

Víctimas de la febra amarilla y de enfermetat tifoidea, respectivament, han mort en Cuba los soldats Joan Serra y Saus y Salvador Serra y Pujol, fills d'aquesta ciutat.

Enviém á sas familias nostre mes sentit pésam per tants sensibles pérduas.

—En la Societat Ateneo Sabadellés s'ha disposat celebrar avuy un ball de tarde, corrent á càrrech la execució del programa de la reputada orquesta *Muixins*.

—En vista del gran éxit que obtingué lo diumenge passat, s'ha disposat una segona representació pera aquesta nit en lo teatre de la Associació de Catòlics del drama en 3 actes y en vers *Noble venjansa* original de don Esteve Serra y Ustrell.

—Llegim en un periódich de la capital:

«Per sos brillants y desinteresats treballs en pro de las bonas relacions comercials entre Espanya y Portugal, el Govern lusitá ha concedit la gran creu de la ordre de Villaviciosa á nostre apreciat amich l' ilustre economista sabadellés, don Joan Sallarés y Plá».

—En lo teatro de Euterpe tindrà lloch avuy per la nit una extraordinaria funció, posantse en escena las sarsueletas en un acte *La Calandria*, *Los baturros*, *Receta infalible* y *Un músich de regiment*. Preus econòmichs. Orquesta *Muixins*.

—De «La Renaixensa»:

Una altra prova del péssim estat en que 's troba la marina espanyola

es la següent notícia de Fernando Póo, que ha rebut un amich nostre per carta particular:

A Fernando Póo en materia de correus están que es una delicia. Ara mateix acaban de passar dos mesos sense rebre correspondencia; y á fé que no es perque 'l govern no tinga tot disposat de manera que 'ls habitants d' aquesta isla puguin estar ab relacions ab las demás parts del mon. Res d' aixó. A més del vapor de la Trasatlántica que 'ls v s'ita trimestralment, lo govern te dos canoners que fan lo servey bi-mensual de Santa Isabel á Sant Thomé, about recullen la correspondencia que hi deixan los correus portuguesos; pero un dia ó altre be havia d' arribar la hora de que 'ls dos barquets no volent ser menos que 'ls seus germans, se posessin malalts de cop y volta y tinguessin de guardar l'lit en badia de Santa Isabel. Y vet aquí que aixís ha passat, puig ja fa dos mesos que aquesta part de la nostra escuadra *allende los mares*, á falta d' altra feyna cria musclos.

Afortunadament pera 'ls habitants d' aquella isla, 'l dia 18 del mes passat entrá en la badia un vapor mercant extranger, vapor que fou llogat per lo governador ó *batuco white*, com li diuhen los *bubis* del país, pera que anés á Sant Thomé á recullir los quatre correus que estavan detinguts.

Sense cable y no rebent correu, es á dir, ab complert aïslament del mon, creyém que no es massa bon sistema pera mantenir lo *civilisador* domini espanyol en aquella llunyana y rica isla.

—La Societat Catequística del seminari de Barcelona, ha elegit per president á D. Norbert Font y Sagué, per vis-president á D. Joseph Dachs y per secretari á D. Frederich Clascar. Com tots tres son coneguts devots de la causa catalana, queda ben probat de que no ha existit may, com alguns havian assegurat, la idea de que 'ls socis de la catequística ensenyessen la Doctrina en castellá.

—D. Eusebi Basurco, tamboriner de San Sebastian ha presentat á la comissió de Foment d' aquell Ajuntament, las composicions musicals euskares corresponents al primer periodo del corrent any. Se tracta de que l' Ajuntament publiqui las composicions que te presentadas l' esmentat músich.

—Diumenge passat s' inaugurá lo *Centre Catalanista* de Vilafranca del Panadés ab una solemne vetilada literaria-musical. La concurrencia fou molt nombrosa, assistinhi entre altres forasters, nostre bon amich lo distingit mestre compositor N' Enrich Morera y En Joseph Salvador, representant de LO REGIONALISTA. Despres d' algunas paraulas del president En Joseph Soler, usá la paraula En Lluís Massans pera esposar lo que significa y á que aspira 'l catalanisme, Se llegiren després poesias per los Srs. Massó, Mas-Jornet, Ragull, Roig y Martorell y s' executaren

diferentes composicions musicals, havent d' esser repetida la cansó popular *Sant Ramon* del mestre Morera, magistralment interpretada per la Sta. Prats y per lo coro de noys y homets de la notable Acadèmia artística *La Violeta*.

¡Avant sempre!

LA CATALANA

Companyia de Segurs contra incendis y Explosions de Gas

===== A PRIMA FIXA =====

Autorisada per Real Decret de 25 d' Agost de 1865

ÚNICA EN SA CLASSE DOMICILIADA A CATALUNYA

———— ESTABLERTA A BARCELONA ————

en la casa de sa propietat

CARRER DEL DORMITORI DE SANT FRANCESCH, N.º. 5

Capital social: 20.000,000 de rals

Unich agent en aquesta ciutat, JOSEPH CAPMANY.-Corominas, 57

Fayans Catalá

Fábrica de Cerámica Artística

DE

M. BURGÜES Y COMP.ª-Crehueta, 92-SABADELL

Gran Café y Restaurant Colon.-Barcelona

Cuberts á 2'50 ptas. á escullir 3 plats de la carta (ó 4 sense escullir), 3 postres. pa y ví.

També s' admeten abonos á preus ventatjosos.

Servey esmeradísim.

Pera vendre ó arrendar

DOS TALERS SISTEMA INGLÉS PINTA ab tres calaixos y
30 calcas.

Informarán en la Imprempta d' aquest periódich.

COMISSIONS DE TOTES CLASSES
COMPRA Y VENTA DE FINCAS
ACCIONS DEL BANCH
de Sabadell

CANTITATS DISPONIBLES EN PAGARÉS É HIPOTECAS
PERA MÉS INFORMES

Carrer de las Balsas, núm. 28.- Sabadell

GEOGRAFIA DE CATALUNYA
PER
FRANCISCO FLOS Y CALCAT

Consta de 208 planas en octau, conté varis grabats, entre ells dos
mapas y sols val l' exemplar, enquadernat

===== **SIS RALS** =====

y al engrós á QUINZE PESSETAS la dotzena.

Las demandas poden ferse al autor, Rech, 31, 2.da, Barcelona, que
serán enviadas mediant la remissió del import en sellos de franqueig
ó lletras de fácil cobro.

IMPREMTA. En la d' aquest periódich, carrer de
-CALDERON, 36, se fan tota classe
de treballs á preus reduhits.

Plegadors de cartró á las midas que 's desitxin,
se 'n poden servir ab tota urgencia.

IMPREMTA TUGAS.- CALDERON, 36

Imprempta y Encuadernacions de Pere Tugas. Carrer de Calderon, 36.—SABADELL